

A transzferáras nyílt nap tapasztalatai

2010. július 8-án az Önadózó és a Kolchis Kft. nyílt napot szervezett, melynek keretében az Önadózó előfizetői minden transzferárazással kapcsolatos kérdésüket ingyenesen feltehettkék a Kolchis szakértőinek. Cikkemben a nyílt nap során szerzett tapasztalatainkat szeretném megosztani a téma iránt érdeklődőkkel, és körbejárnom a két leggyakrabban felmerülő problémát.

Habár a transzferáras nyílt nap – mint koncepció – már januárban szóba került, a beszámolási időszak és a Kolchis Kft. leterheltsége először csak a nyári időszakban tette lehetővé, hogy elképzeléseinket megvalósítsuk. Az ingyenes tanácsadás meghirdetését követően, napokkal a kitűzött időpont előtt megérkeztek az első kérdések, ami már előre jelezte, hogy sok unalmas percre nem számíthatunk.

A nyílt nap reggelén korán kezdtünk az irodában, hogy ne csússzunk meg a munkával, az írásban feltett kérdéseket folyamatosan tudjuk megválaszolni. E törekvésünk hamarosan kudarcba fulladt, hiszen már reggel 7 órakor több levél sorakozott a postaládánkban, és a délelőtt folyamán a sűrű telefonhívások – illetve az ezekhez kapcsolódó azonnali tanácsadás – miatt a megválaszolatlan levelek csak tovább szaporodtak. Az írásban feltett kérdések többsége tömören tartalmazta az adott problémát, melynek mélyebb megismerése – és a hatékonyabb tanácsadás – érdekében a kérdezőket visszahívtuk, és szóban igyekeztünk a kérdéseket megválaszolni.

A kérdezők, és velük együtt a feltett kérdések is két nagy csoportba sorolhatók: többséget alkottak a kisebb vállalkozások könyvelői, illetve a könyvelőirodák munkatársai, akik elsősorban arra voltak kíváncsiak, hogy ügyfelük kötelezett-e transzferár-nyilvántartás készítésére, illetve mely cégekkel áll az adott társaság kapcsolt vállalkozási viszonyban. A másik csoportba azok az előfizetők tartoznak, akik már elmélyedtek a szokásos piaci ár meghatározásának problémakörében, és egy-egy speciális ügylet vonatkozásában kérték ki véleményünket. Míg a kisebb cégek könyvelőinek kérdéseit néhány perc alatt, addig e speciális problémákat többször egy órát meghaladó telefonbeszélgetés keretében sikerült teljes mélységében átrágnunk.

Tekintettel arra, hogy az egy-egy speciális ügyletet érintő problémák szélesebb érdeklődésre nem tarthatnak számot, írásunk további részében azt a sokakat foglalkoztató kérdést fogjuk körbejárni, hogy kinek, mely ügyletei vonatkozásában kell transzferár-nyilvántartást készíteni, illetve mely társaságok tekintendők – transzferárazási szempontból – kapcsolt vállalkozásnak.

Ki kötelezett transferár-nyilvántartás készítésére, és mely ügyletekre kell a dokumentációt elkészíteni?

A 22/2009. (X.16.) PM rendelet kimondja, hogy transferár-nyilvántartási kötelezettség terheli az adóév utolsó napján kisvállalkozásnak nem minősülő gazdasági társaságot, egyesülést, európai részvénytársaságot, szövetkezetet, európai szövetkezetet, és külföldi vállalkozót (kivéve a közhasznú, kiemelkedően közhasznú non-profit gazdasági társaságot, és azt az adózót, amelyben az állam rendelkezik közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással), ha kapcsolt vállalkozásával kötött hatályos szerződése alapján az adóévben teljesítés történt.¹

Amint az a fenti – egy szuszra nehezen elmondható, és még nehezebben értelmezhető – mondatból látható, kisvállalkozások nem kötelesek kapcsolt vállalkozással megkötött szerződéseik szokásos piaci árának meghatározását dokumentálni, azaz a kisvállalkozásoknak nincs transferár-nyilvántartási kötelezettségük.

Kisvállalkozásnak minősül az a társaság, amelynek

- összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és
- éves nettó árbevétele **vagy** mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg.²

A fenti mutatóknak való megfelelést csoport szinten összesítve³, az utolsó összevont (konszolidált) beszámoló, ennek hiányában az éves beszámolók vagy egyszerűsített éves beszámolók szerinti foglalkoztatotti létszám és nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg alapján kell vizsgálni. Az éves beszámolóval, egyszerűsített éves beszámolóval, összevont (konszolidált) beszámolóval nem rendelkező újonnan alapított vállalkozás esetében a tárgyévre vonatkozó üzleti tervet kell figyelembe venni.

A mikro-, kis- és középvállalkozási besorolás megállapításánál is érvényes a számvitelben sok helyen megtalálható kétéves szabály: ha egy vállalkozás éves szinten túllépi a fent meghatározott foglalkoztatotti létszám- vagy pénzügyi határértékeket, vagy elmarad azoktól, akkor csak abban az esetben veszíti el, illetve nyeri el a közép-, kis- vagy mikrovállalkozási minősítést, ha két egymást követő beszámolási időszakban túllépi az adott határértékeket vagy elmarad azoktól.

---

¹ Amennyiben az adózó kapcsolt vállalkozásával a kapcsolt vállalkozási jogviszonyuk keletkezését megelőzően kötött szerződést, a nyilvántartást csak akkor köteles elkészíteni, ha a szerződés bármely lényeges feltételét módosítják, vagy olyan egyéb változás következik be, amelyet független felek az ár meghatározásánál érvényesítenek vagy érvényesítenének.

² Az euróban meghatározott összegek forintra történő átszámításánál az MNB által megállapított, az üzleti év zárásakor érvényes deviza középfolyamot kell alkalmazni.

³ A cégcsoport tagjainak beszámoló adatait a 2004. évi XXXIV. tv. 4-5.§-a alapján, a kapcsolódó- és partnervállalkozási fogalmak figyelembe vételével kell összeszámítani.

A kisvállalkozásnak nem minősülő társaságoknak kell tehát transferár-nyilvántartást készíteniük azokra a kapcsolt vállalkozással megkötött szerződéseikre, amelyekkel kapcsolatban az adóévben teljesítést történt. Nem nyilvántartás-köteles az a szerződés, amelynek keretében a vállalkozás magánszeméllyel nem egyéni vállalkozóként állapodott meg, a tőkepiaci törvényről szóló tőzsdei ügylet, továbbá az a szerződés melynek keretében hatósági árat, vagy jogszabályban meghatározott más árat alkalmaznak a felek.

Ki minősül kapcsolt vállalkozásnak a transferárazás szempontjából?⁴

A kapcsolt vállalkozási fogalom, amelyre a transferár-nyilvántartások készítésének szabályait leíró PM rendelet⁵ hivatkozik, a Tao tv. 4. § (23) bekezdésében bujkál, és tartalmában eltér a számviteli törvényben található kapcsolt vállalkozás fogalomtól. A hatályos adójogszabályok szerint kapcsolt vállalkozás

- az adózó és az a személy, amelyben az adózó közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik, (~ leányvállalat),
- az adózó és az a személy, amely az adózóban közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik, (~ anyavállalat),
- az adózó és más személy, ha harmadik személy közvetlenül vagy közvetve mindkettőjükben többségi befolyással rendelkezik, (~ a közös anyavállalattal rendelkező vállalatok),
- a külföldi vállalkozó és belföldi telephelye, valamint a külföldi vállalkozó telephelyei, továbbá a külföldi vállalkozó belföldi telephelye és az a személy, amely a külföldi vállalkozóval az előbbi pontokban meghatározott viszonyban áll, valamint
- az adózó és külföldi telephelye továbbá az adózó külföldi telephelye és az a személy, amely az adózóval az első három pont valamelyikében meghatározott viszonyban áll.

A fent leírtak értelmezéshez vizsgáljuk meg mit jelent a *többségi befolyás*!

Többségi befolyásról akkor beszélünk, ha egy magánszemély, jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság egy másik vállalkozásban

- a szavazatok több mint 50 %-ával, vagy
- *meghatározó befolyással rendelkezik.*

---

⁴ Írásomban minden esetben a hatályos előírásokat mutatom be. A kapcsolt vállalkozások köre 2010. január 1-jétől megváltozott. A korábbi szabályozás bemutatása, valamint a változások magyarázata olvasható az Önadózó 2010/11. számában megjelent *Hogyan változik a kapcsolt vállalkozások köre 2010-től?* című írásban.

⁵ 22/2009. (X.16.) PM rendelet

Meghatározó befolyásról akkor beszélünk, ha egy jogi személy tagja (részvényese)

- jogosult a vezető tisztségviselők, felügyelőbizottsági tagok többségének kinevezésére vagy leváltására, vagy
- más tagokkal, illetve részvényesekkel kötött megállapodás alapján egyedül rendelkezik a szavazatok több mint 50 %-ával.

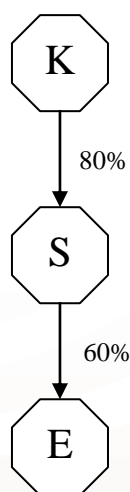
A hatályos jogszabályok kimondják, hogy a többségi befolyás meghatározásához a közeli hozzátartozók⁶ szavazati jogát együttesen kell figyelembe venni.

Mit jelent a közvetett többségi befolyás?

A befolyással rendelkezőnek egy jogi személyben a szavazatok több mint ötven százalékával közvetett módon való rendelkezése vagy egy jogi személyben közvetetten fennálló meghatározó befolyása megállapítása során a jogi személyben szavazati joggal rendelkező más jogi személyt (köztes vállalkozást) megillető szavazatokat meg kell szorozni a befolyással rendelkezőnek a köztes vállalkozásban, illetve vállalkozásokban fennálló szavazatával. Ha a köztes vállalkozásban fennálló szavazatok mértéke az ötven százalékot meghaladja, akkor azt egy egészként kell figyelembe venni.

Nézzünk néhány példát a fenti, nehezen értelmezhető szabályra!

1.) „K” vállalkozásnak 80 %-os részesedése⁷ van „S” vállalkozásban, „S” vállalkozásnak pedig 60 %-os részesedése van „E” vállalkozásban.⁸ Mely társaságok tekinthetők kapcsolt vállalkozásnak?

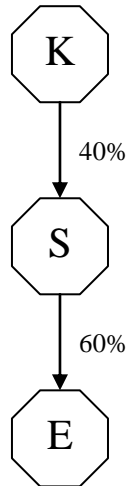
⁶ A Ptk. 685 §. b) értelmében közeli hozzátartozó a házastárs, bejegyzett élettárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és neveltgyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, valamint a testvér.

⁷ A feladatban szereplő részesedések értéke minden esetben megegyezik a szavazati jogok értékével.

⁸ A példában szereplő vállalkozások nem rendelkeznek meghatározó befolyással egymásban.

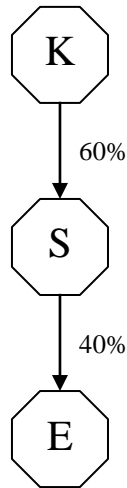
Tekintettel arra, hogy „K” vállalkozás többségi befolyással bír „S” vállalkozásban, „S” szavazati jogát (60%-ot) teljes egészében K társaságénak kell tekinteni. Tehát „K”, „S” és „E” vállalkozások kapcsolt vállalkozásoknak minősülnek.

2.) Vizsgáljuk meg az előbbi példát, azzal a különbséggel, hogy „K” vállalkozásnak 40%-os részesedése van „S” vállalkozásban, „S”-nek pedig 60%-os részesedése van „E” társaságban.

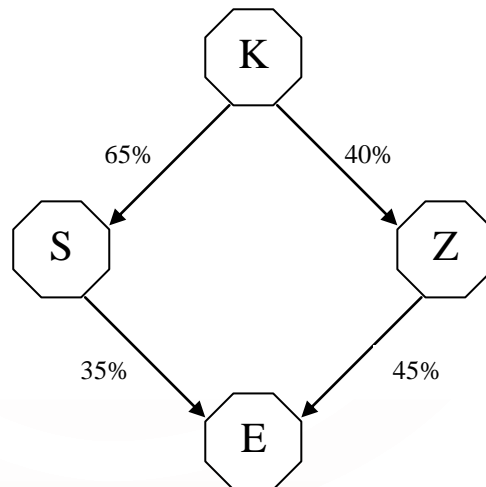
Első pillantásra látszik, hogy „K” és „S” nem kapcsolt vállalkozások, „S” és „E” viszont azok. De vajon mekkora közvetett szavazati joga van „K”-nak „E”-ben? Mivel „K” nem bír többségi befolyással „S”-ben, ezért „K”-nak az „E”-ben lévő befolyását úgy tudjuk meghatározni, hogy „K” vállalkozás „S” köztes vállalkozásban lévő szavazati jogát és „S” köztes vállalkozás „E”-ben fennálló szavazati jogát össze-szorozzuk. Ezek alapján K-nak E-ben $40\% \times 60\% = 24\%$ -os befolyása van, vagyis „K” és „E” nem kapcsolt vállalkozások.

3.) Csavarjunk most még egy kicsit a példán! Cseréljük meg a szavazati jogokat, és nézzük meg mi történik! „K” vállalkozásnak 60%-os részesedése van „S” vállalkozásban, „S”-nek pedig 40%-os részesedése van „E” társaságban.

Azonnal látszik, hogy „K” és „S” kapcsolt vállalkozások, míg „S” és „E” nem kapcsolt. De vajon mekkora közvetett szavazati joga van „K”-nak „E”-ben? Mivel „K” többségi befolyással bír „S”-ben, ezért „S” teljes „E”-ben fennálló szavazatát „K”szavazatának kell tekinteni. Ennek megfelelően „K” 40%-os befolyással bír „E”-ben.

4.) Nézzünk most egy életszerű példát! „K” vállalkozásnak 65 %-os szavazata van „S”-ben, és 40%-os részesedése van „Z”-ben. „S”-nek 35%-os, míg „Z”-nek 45%-os részesedése van E-ben.

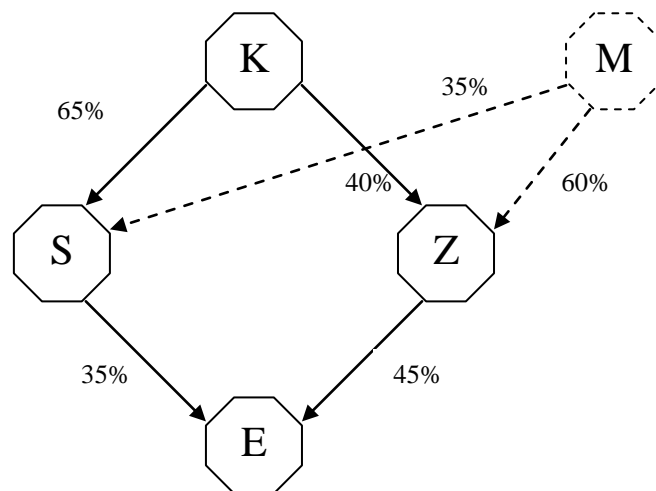

Mivel „K” vállalkozás a szavazatok több mint 50 %-ával rendelkezik „S”-ben, „K” és „S” kapcsolt vállalkozásoknak tekintendők. „K” nem rendelkezik a szavazatok több mint 50%-ával „Z”-ben, ezért „K” és „Z” nem kapcsolt vállalkozások. „S” és „Z” szintén nem minősülnek kapcsolt vállalkozásnak, mert „K”-nak nincs többségi befolyása „Z”-ben.

A példában nehézséget a „K” és „E” vállalkozások minősítése jelent. Mivel „K”-nak többségi befolyása van „S”-ben, ezért „S” vállalkozás „E”-ben fennálló szavazati jogával (35%) ő is teljes egészében rendelkezik. Mivel „K” vállalkozás „Z” vállalkozásban nem rendelkezik többségi befolyással, ezért „Z”

társaságon keresztül „E”-ben $40\% \times 45\% = 18\%$ -os befolyással bír. „K” vállalkozás tehát „S” társaságon keresztül 35% -os, „Z” társaságon keresztül 18% -os befolyással bír „E”-ben. E kettőt összeadva 53% -ot kapunk, vagyis „K” és „E” kapcsolt vállalkozásoknak minősülnek. Az ábrát tovább nézve felmerül a kérdés, hogy kapcsolt vállalkozásnak minősül-e „S” és „E”? „S” nem rendelkezik többségi befolyással „E”-ben, ugyanakkor van olyan harmadik személy („K”) amely mindkettejükben többségi befolyással bír. Ennek megfelelően „S” és „E” is kapcsolt. „Z” és „E” ebben az esetben nem minősül kapcsoltnak.

5.) Végül nézzük meg mi történik, ha kiderül, hogy nem csak „K”, hanem egy másik, „K”-tól független tulajdonosnak is van részesedése „S”-ben és „Z”-ben! A szavazati jogokat az ábra mutatja:

Tartózkodva az előzőekben leírtak megismétlésétől, szeretném jelezni, hogy ebben az esetben nem csak „K” áll kapcsolt viszonyban „E”-vel, de a korábban ismerttetett logika alapján „M” is többségi befolyással⁹ bír E-re. Ennek további hozadéka, hogy az előző példában foglalttól eltérően már „Z” és „E” is kapcsolt vállalkozási viszonyban áll egymással.

E példából jól látszik, hogy félrevezető eredményt adhat, ha a teljes tulajdonosi struktúra ismerete nélkül vágunk bele a kapcsolt vállalkozási viszonyok feltárásba, továbbá elképzelhető olyan helyzet – a fenti példa épp ilyen –, amikor egy adott társaság a két teljesen különálló tulajdonosi szerkezettel rendelkező céggel (cégcsoporttal) is kapcsolt vállalkozási viszonyban áll.

- 2010. augusztus 10. -

Kárpáti Szilvia Erzsébet
és
Kerényi Máté Fülöp
Kolchis Kft.

⁹ $35\% \times 35\% + 40\% = 57,25\%$